

Regeringen har glemt medicinens betydning

Af Anja Skjoldborg Hansen, formand for Brystkræftforeningen

Som formand for en patientforening på et af de store kræftområder, ventede jeg på pressemødet tirsdag den 23. maj kl. 9.15 med spænding. Ville der mon denne gang være politisk vilje til at løfte kræftområdet? Og ville der denne gang være tilstrækkelige midler til at sikre kræftpatienter både hurtig og effektiv behandling? Og gælder det også nye medicinske behandlinger, som forlænger livet?

Problemerne i den danske kræftbehandling har fyldt medierne på det seneste. Overskridelse af ventetider og overtrædelse af patientrettigheder har trukket store overskrifter. Det har også ført til politisk handlekraft. På pressemødet præsenterede regeringen en ny sundhedspakke til fem milliarder kroner, heraf 600 millioner målrettet en bedre kræftbehandling.

Regeringen har forstået budskabet om, at kræftpatienter skal opereres hurtigt. Når kræften opdages, når kræftknuden stadig er relativt lille, kan man operere før den vokser sig større eller spreder sig til andre steder i kroppen.

Medicin er eneste behandlingsmulighed

For dem, der ikke kan opereres eller hvis kræften vender tilbage, er medicin eneste behandlingsmulighed. Når brystkræften har spredt sig til andre dele af kroppen, kræver det livslang behandling for at holde kræften i ro. Den besked modtager omkring 1.100 danske kvinder årligt. Behandlingsvarigheden, og dermed levetiden, for patienter med metastatisk brystkræft afhænger af kræfttypen og antallet af tilgængelige medicinske behandlinger.

I de seneste år har vi set store landvindinger inden for medicinsk kræftbehandling. Der kommer hele tiden nye og mere specialiserede stoffer. De nye behandlinger har både vist god effekt mod brystkræft med spredning og har ofte mildere bivirkninger end traditionel kemoterapi.

Et godt eksempel er inden for den type brystkræft, der har HER2 receptorer på cellerne. Disse kræftceller vokser hurtigere og er mere aggressive end andre, da de påvirkes af kroppens eget væksthormon. De seneste 20 år er der udviklet nye typer af kræftmedicin, der er målrettet denne type kræftceller. [Den virker så godt](#), at kvinder, der har denne type af kræft, har en lavere risiko for tilbagefald og lever næsten dobbelt så længe, efter at de har fået konstateret spredning.

De fleste kvinder med metastatisk brystkræft kan forvente at leve i flere år efter diagnosen. Kræften er uhelbredelig, men kan holdes i ro med behandling. Trods bivirkninger fra behandlingen lever de fleste et godt og aktivt liv. For de mest almindelige typer af brystkræft er gennemsnitslevetiden efter diagnosen 4-5 år, men nogle lever helt op til ti år eller mere. Regelmæssige skanninger viser, om behandlingen virker. Begynder kræften at vokse igen, skifter man behandling. Ved at prøve forskellige behandlinger kan man forlænge levetiden. Jo flere behandlingsmuligheder der er tilgængelige, desto længere kan man leve med sygdommen.

Med den hastighed, der er inden for forskningen, er det et håb, at der på et tidspunkt er kommet så mange behandlingsmuligheder, at man kan leve et langt liv, selv om man har uhelbredelig kræft.

Færre kræftlægemidler til rådighed i Danmark

Der er dog et stort men. I Danmark kan vi som patienter kun få tilbudt en lille del af de nye godkendte kræftlægemidler, der kommer på markedet, fordi medicinen ikke har fået grønt lys til brug i det danske sundhedsvæsen. [Næsten halvdelen](#) af de behandlinger af brystkræft, der anbefales i internationale guidelines, kan ikke tilbydes danske patienter.

Regionerne har med Medicinrådet fået en vagthund, der skal vurdere omkostninger og fordele ved ny sygehusmedicin. Begrundelsen var, at udgifterne til sygehusmedicin ellers ville løbe løbsk. Medicinrådet har i det lys været en succes. Medicin udgør en [faldende andel af sundhedsudgifterne](#). Men spørgsmålet er, om vi prioriterer på forkerte præmisser? Og om det skal være et mål i sig selv at bruge færre penge på medicin?

Danmark bruger ikke meget på medicin

Sygehusmedicin udgør generelt en meget lille – og faldende - del af vores BNP. Fra 0,67 procent i 2008 til 0,56 procent i 2022. Det placerer Danmark på en 39. plads - og derved tredjesidste plads - i [OECD](#). Samtidig ved vi, at nye lægemidler potentielt giver både bedre sygdomsbehandling og længere levetid. [Middellevetiden i Danmark](#) er de sidste 30 år steget med 5,3 år for kvinder og 6,9 år for mænd. Det er jo en fantastisk positiv udvikling, som i høj grad kan tilskrives adgangen til nye medicinske behandlinger.

Folketingets partier har vedtaget en række principper for prioritering af lægemidler til sygehuse. Hovedformålet er at *sikre fri og lige adgang til behandling af høj kvalitet*. I Brystkræftforeningen er vi enige i de syv principper. Men vi er kede af, at det halter for Medicinrådet med at leve op til flere af dem. Det gælder især det femte princip om 'hurtig ibrugtagning af ny, effektiv medicin'. Ambitionen er, at Danmark skal være førende, når det gælder om at sikre patienterne gavn af behandlingsmæssige fremskridt. [Virkeligheden er](#), at princippet ikke gælder i praksis længere.

Medicin er afgørende for patienter

I Danmark omtales udgifter til medicinsk behandling kun som en byrde for sundhedsvæsenet. Men hurtig adgang til nye medicinske behandlinger er afgørende for patienter, både for at forbedre og forlænge deres liv samt opretholde håbet. Desværre oplever Brystkræftforeningen lange ventetider for afgørelser fra Medicinrådet, og at mange nye behandlinger, som er tilgængelige i vores nabolande, får afslag. Afslagene skyldes primært de høje omkostninger ved behandlingerne på et område med mange patienter, der ofte skal have medicinen over længere tid. Men det er det forkerte sted at spare i sundhedsvæsenet.

Den nuværende situation skaber en masse usikkerhed for patienter med metastaserende brystkræft. Derfor var det en skuffelse, at medicinsk behandling ikke blev nævnt i regeringens sundhedspakke på presseområdet. Og at der ikke var afsat midler til nye medicinske behandlinger, som der skal til, for at Danmark igen kan komme i øverste liga, når det gælder kræftbehandling.